

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

بررسی رضایتمندی از زندگی بعد از مهاجرت نمونه موردی شهرک شهید باهنر

معصومه غیورحلاج^۱، قاسم حکیم پور^۲، شیرین جولائی^۳

۱- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری-دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری

۲- کارشناس ارشد طراحی شهری

۳- دانشجوی دکترا شهرسازی، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران دانشگاه آزاد

shirinjoolaei@yahoo.com

چکیده

بررسی رضایت مندی از زندگی بعد از مهاجرت عنوان جدیدی در مباحث رضایت مندی و جامعه شناسی مهاجرت است که پژوهشگران تا کنون کمتر به آن پرداخته اند، رضایت مندی از زندگی بیانگر میزان ارضاء تمایلات و نیازهای اساسی انسانها بوده و از این طریق است که مفهوم رضایت مندی با مفهوم نیاز مرتبط می گردد. در تبیین مکانیسم رضایت مندی از زندگی بعد از مهاجرت و عوامل موثر بر آن غیر از تئوریهای نیاز، تئوری مبادله در جامعه شناسی و تئوری های برابری، احتمال و انتظار، و تئوری های دو عاملی هرزبرگ در روانشناسی اجتماعی چارچوب های نظری و تحلیلی مناسبی به شمار می روند. با توجه به وجوه مشترک این دیدگاهها و برای بکارگیری آنها در موضوع رضایت مندی از زندگی بعد از مهاجرت، امر وقوع یافته مهاجرت را به عنوان نوعی مبادله اقتصادی در بازار تصور کرده ایم که در آن ویژگیها و امکانات افراد در زندگی قبل از مهاجرت بعنوان داده و امکانات و ویژگیهای زندگی بعد از مهاجرت به عنوان نوعی ستاده در مبادله مهاجرت تلقی می شوند. در اینجا هرچه ستاده های افراد در مقابل داده های آنها برابر، بیشتر و یا در همان حد مورد انتظار بوده و یا احتمال بیشتری برای کسب ستاده های بیشتر در آینده وجود داشته باشد، رضایت مندی از زندگی بعد از مهاجرت بیشتر می شود.

بر اساس نتایج حاصله در این تحقیق با افزایش سن خواسته ها کمتر شده و رضایت مندی بیشتر می شود. با افزایش بعد خانوار سطح هزینه های زندگی بیشتر شده و با پیدایش نیازهای بیشتر رضایت مندی کمتر می شود. پایگاه اجتماعی و آگاهی اجتماعی هرچه از سطح بالاتر برخوردار باشد، توقعات بیشتر و احساس نیازهای بیشتری به همراه داشته و موجب کاهش رضایت مندی می گردند.

کلمات کلیدی: رضایت مندی از زندگی، مهاجرت، حاشیه نشینی

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

مقدمه

رضایت مندی از مهاجرت و یا زندگی بعد از مهاجرت، موقعی به عنوان یک موضوع و مسئله اجتماعی مورد بررسی قرار می گیرد که به اهداف و انگیزه های مهاجر، از مهاجرت خود توجه شود. در بررسی انواع مهاجرتها خصوصا مهاجرت های روستا-شهری ملاحظه می شود که وقتی گروهی از ساکنین در منطقه ای با انواع مشکلات کمبودها و محرومیت های مختلف روبرو می شوند به ارزیابی امکانات و تحصیلات مناطق دیگر پرداخته و در صورت بهتر تشخیص دادن آنها نسبت به منطقه سکونت جاری خود، با شتاب و یا تدریجا به آنجا مهاجرت می کنند.

در مورد مهاجرت و علل آن تا کنون تحقیقات مختلفی صورت گرفته است. هدف از چنین تحقیقاتی این است که در طی آن پژوهش گران با بررسی اهداف و انگیزه های مهاجران در یک منطقه شهری آشنا شده و بتوانند با توجه به متولوژی علمی ارزیابی و تحلیل وضعیت معیشت و زندگی آنها بعد از مهاجرت را بدست آورند.

برداشت های سطحی و تصورات شتابزده نسبت به پیامدهای انسانی مهاجرت ها حاکی از تغییر وضعیت و بهتر شدن سطح زندگی اجتماعی مهاجران از سطح نامطلوب آنها در گذشته است، چرا که مهاجرتها اصولا به منظور فرار از محرومیت و رسیدن به یک زندگی مناسب و دلخواه صورت می گیرد. در حالیکه به نظر می رسد واقعیت های موجود در مورد تمام مهاجران صادق نیست، در چنین مواردی مهاجرین گرچه از زندگی قبل از مهاجرت خود رضایت چندانی نداشته و مرتبا کمبودها و مشکلات طاقت فرسای مبدا را یادآوری می کنند ولی از زندگی جدید و سکونت در محل جدید هم رضایت چندانی از خود نشان نمی دهند.

در ضرورت و اهمیت موضوع مورد مطالعه این تحقیق این نکته کافی است که با توجه به مطالعات طرح های بالادست حدود یک سوم از جمعیت کلانشهر مشهد را اسکان غیررسمی یا به عبارتی حاشیه نشینها یا مهاجران شکل می دهد و هرگونه تعقل در ریشه یابی این موضوع چالشهای اساسی را در فرایند برنامه ریزی شهری به دنبال خواهد داشت. اصولا توجه به نیازهای انسان و عوامل موثر در رفع آنها و حصول رضایت مندی مردم یک امر اجتماعی است که بر عهده مسئولان جامعه و مدیران شهری بوده و بی توجهی به آن پیامدهای اجتماعی ناگواری به همراه دارد. با توجه به کمبود منابع موجود و محدودیت در امر خدمات رسانی، ضرورت اولویت بندی در ارائه خدمات بهتر مطرح است. برای این موضوع لازم است با انجام مطالعات در این زمینه کمبودها و مسائل اساسی بررسی و برنامه ریزی برای ایجاد رضایت مندی و ساماندهی به مشکلات اساسی مردم در این حوزه بدست آید. از آنجایی که منطقه مورد مطالعه یکی از مناطق مهاجرنشین و محروم و مسئله دار بوده، این تحقیق ضمن ارائه سیمای کلی از منطقه و طرح بعضی از مشکلات اجتماعی منطقه به عنوان پیش زمینه برای انجام مطالعه بیشتر در این حوزه اجتماعی است. با توجه به مطالب بیان شده، محقق در پی پاسخ به این سوالات است که:

ایده آلهها و تصورات مهاجرین از یک زندگی رضایت بخش چیست؟

مهاجرین در مقصد چه نیازهایی احساس می کنند و این نیازها تا چه حد قابل ارضا هستند؟

مهاجرین نسبت به امکانات مختلفی که در مقصد برایشان فراهم شده است چه احساسی دارند و میزان رضایت مندی آنها از هر کدام از این عوامل چه مقدار است؟

معرفی محدوده

شهرک شهید باهنر (قلعه خیابان) واقع در دهستان میامی، از توابع بخش رضویه، شهرستان مشهد (استان خراسان رضوی) می باشد. این شهرک در سمت جنوب شرق شهر مشهد و در دو سمت جاده آسفالتی مشهد- سرخس استقرار یافته، فاصله آن تا مرکز دهستان و مرکز شهرستان، شهر مشهد (12km) می باشد. و یکی از محدوده های اسکان غیر رسمی مشهد به حساب می آید. این شهرک مساحتی معادل ۱۶۰ هکتار و جمعیتی بالغ بر ۲۵۶۶۶ را داراست. (مطابق سرشماری سال ۱۳۹۰) تراکم جمعیتی شهرک نیز برابر با ۱۶۰ نفر بر هکتار می باشد.

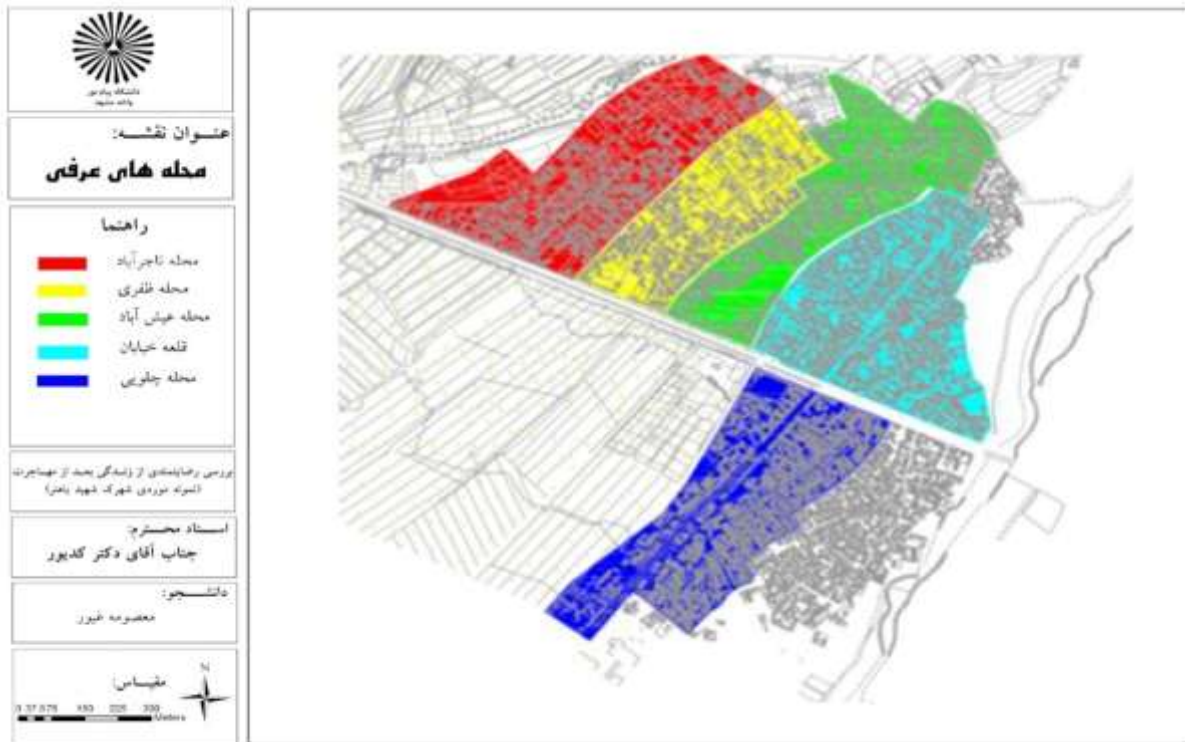
دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

نقشه (۱): موقعیت محدوده در شهر

شهرک شهید باهنر (قلعه خیابان) از ۵ محله عرفی شکل گرفته که این محلات اکثراً از لحاظ قومیتی و مذهبی با هم دیگر تفاوت دارند. ۱- محله قلعه خیابان قدیمی ترین محله شهرک که در بخش شمالی شهرک واقع است و خیابان امام خمینی فعلی از میان آن می گذرد. ۲- محله تاجر آباد در شمال غربی محله واقع است. ۳- محله عیش آباد این محله هم از محلات قدیمی شهرک می باشد که در شمالی ترین قسمت این شهرک واقع است. ۴- محله ظفری این محله ما بین محله عیش آباد و تاجر آباد در بخش مرکزی شمال شهرک واقع است. ۵- محله چلو یا طالقانی که در جنوب شهرک واقع است و نسبت به محلات دیگر از قدمت کمتری برخوردار می باشد.

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

نقشه (۲): محلله های عرفی محدوده

روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش پیمایش است که با استفاده از پرسشنامه ی محقق ساخته ، داده ها جمع آوری گردیده اند. جامعه آماری این پژوهش ساکنین شهرک شهید باهنر است که جمعیتی حدود ۲۵۶۶۶ دارا می باشند. تعداد افراد نمونه ۳۸۵ نفر می باشد که در نهایت ۲۹۸ پرسشنامه کامل جمع آوری گردید

یافته های پژوهش

پس از تجزیه و تحلیل توصیفی پاسخ مهاجرین به سوالات مربوطه در زمینه رضایت از زندگی بعد از مهاجرت اکنون نوبت آن رسیده تا با توجه به اینکه یکی از اهداف تحقیق حاضر بررسی رابطه و همبستگی عوامل مختلف اقتصادی - اجتماعی و فردی با میزان رضایت مندی از زندگی بوده است به روابط بین عوامل ذکر شده و فرضیات مربوطه بپردازیم لذا با توجه به این هدف فرضیات زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

الف - رابطه بین عوامل فردی و میزان رضایت از زندگی

۱- بین سن و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

با توجه به اینکه متغیرهای فرضیه فوق در سطح فاصله ای اندازه گیری شده اند از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی این فرضیه استفاده شده است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۱): رابطه بین سن و میزان رضایت از زندگی

میزان رضایت از زندگی		متغیرها
ضریب پیرسون	سطح معنی داری	
۰/۳۶۹	۰/۰۲۹	سن

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر سن و میزان رضایت از زندگی برابر ۰/۳۶۹ و سطح معنی‌داری آن برابر ۰/۰۲۹ شده است. که با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۵ این رابطه معنی‌دار است. بنابراین فرضیه فوق یعنی، بین سن و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد، و با افزایش سن خواسته‌ها کمتر شده و رضایت مندی بیشتر می‌شود. تأیید می‌شود.

۲- میزان رضایت از زندگی در بین مردان و زنان متفاوت است.

رابطه موجود در بین متغیرهای فرضیه فوق مدعی تفاوت بین مردان و زنان به لحاظ میزان رضایت از زندگی است. برای بررسی درستی یا نادرستی این فرضیات از آزمون تی (t-test) استفاده شده که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۲): رابطه بین جنس و میزان رضایت از زندگی

متغیر	سطوح هر متغیر	تعداد	میانگین	t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
جنس	مرد	۲۸۴	۳۰/۲۳	۰/۶۳۱	۲۹۳	۰/۵۳۰
	زن	۱۱	۲۷/۸۰			

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان رضایت شغلی مردان و زنان تفاوت چندانی وجود ندارد. t محاسبه شده برابر ۰/۶۳۱ و Sig = ۰/۵۳۰ شده است که با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۵ نمی‌توان فرض صفر را رد کرد. بنابراین فرضیه فوق مبنی بر تفاوت میزان رضایت از زندگی در بین مردان و زنان تأیید نمی‌شود.

۳- میزان رضایت از زندگی در بین متأهلین و مجردین متفاوت است.

رابطه موجود در بین متغیرهای فرضیه فوق مدعی تفاوت بین متأهلین و مجردین به لحاظ میزان رضایت از زندگی است. برای بررسی درستی یا نادرستی این فرضیات از آزمون تی (t-test) استفاده شده که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۳): رابطه بین وضعیت تاهل و میزان رضایت از زندگی

متغیر	سطوح هر متغیر	تعداد	میانگین	t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
تاهل	متاهل	۲۷۷	۳۰/۰۰	۰/۳۶۴	۲۹۳	۰/۲۵۷
	مجرد	۱۸	۲۸/۶۶			

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان رضایت شغلی متأهلین و مجردین تفاوت چندانی وجود ندارد. t محاسبه شده برابر ۰/۳۶۴ و Sig = ۰/۲۵۷ شده است که با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۵ نمی‌توان فرض صفر را رد کرد. بنابراین فرضیه فوق مبنی بر تفاوت میزان رضایت از زندگی در بین متأهلین و مجردین تأیید نمی‌شود.

۴- بین تعداد افراد خانوار و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

با توجه به اینکه متغیرهای فرضیه فوق در سطح فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی این فرضیه استفاده شده است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۴): رابطه بین تعداد افراد خانوار و میزان رضایت از زندگی

میزان رضایت از زندگی		متغیرها
سطح معنی‌داری	ضریب پیرسون	

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

تعداد افراد خانوار	۰/۲۴۹	۰/۰۴۳
--------------------	-------	-------

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر تعداد افراد خانوار و میزان رضایت از زندگی برابر ۰/۲۴۹ و سطح معنی‌داری آن برابر ۰/۰۴۳ شده است. که با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۵ این رابطه معنی‌دار است. بنابراین فرضیه فوق یعنی، بین تعداد افراد خانوار و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد، تأیید می‌شود.

۵- بین سطح تحصیلات و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

رابطه موجود در بین متغیرهای فرضیه فوق مدعی تفاوت بین سطوح مختلف تحصیلی به لحاظ میزان رضایت از زندگی است. لذا برای بررسی درستی یا نادرستی این فرضیه با توجه به چند سطحی بودن متغیر سطح تحصیلات از آزمون تحلیل واریانس استفاده شده است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۵): رابطه بین سطح تحصیلات و میزان رضایت از زندگی

متغیر	سطوح متغیر	درجه آزادی بین گروهی	درجه آزادی درون گروهی	F	سطح معنی‌داری
سطح تحصیلات	بی سواد	۴	۲۹۳	۲/۴۲۲-	۰/۰۴۳
	ابتدایی				
	راهنمایی				
	دیپلم و بالاتر				

با توجه به اطلاعات جدول فوق، مقدار $F(۴, ۲۹۳) = ۲/۴۲۲-$ و سطح معنی‌داری $\text{sig} = ۰/۰۴۳$ می‌باشد، لذا تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی به لحاظ میزان رضایت از زندگی وجود دارد بطوریکه هر چه سطح تحصیلات بالاتر می‌رود رضایت از زندگی کمتر می‌شود. بنابراین فرضیه فوق یعنی رابطه بین سطح تحصیلات و میزان رضایت از زندگی تأیید می‌شود.

ب- رابطه بین عوامل اقتصادی و میزان رضایت از زندگی

۱- بین نوع شغل و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

رابطه موجود در بین متغیرهای فرضیه فوق مدعی تفاوت بین نوع شغل افراد به لحاظ میزان رضایت از زندگی است. لذا برای بررسی درستی یا نادرستی این فرضیه با توجه به چند سطحی بودن متغیر نوع شغل از آزمون تحلیل واریانس استفاده شده است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۶): رابطه بین نوع شغل و میزان رضایت از زندگی

متغیر	درجه آزادی بین گروهی	درجه آزادی درون گروهی	F	سطح معنی‌داری
نوع شغل	۷	۲۹۳	۱/۴۲۲-	۰/۰۹۳

با توجه به اطلاعات جدول فوق، مقدار $F(۷, ۲۹۳) = ۱/۴۲۲-$ و سطح معنی‌داری $\text{sig} = ۰/۰۹۳$ می‌باشد، لذا تفاوت معنی‌داری بین نوع شغل به لحاظ میزان رضایت از زندگی وجود ندارد بنابراین فرضیه فوق یعنی رابطه بین نوع شغل و میزان رضایت از زندگی تأیید نمی‌شود.

۲- بین درآمد و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

با توجه به اینکه متغیرهای فرضیه فوق در سطح فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی این فرضیه استفاده شده است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۷): رابطه بین درآمد و میزان رضایت از زندگی

میزان رضایت از زندگی		متغیرها
ضریب پیرسون	سطح معنی‌داری	
۰/۳۹۴	۰/۰۱۹	درآمد

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر درآمد و میزان رضایت از زندگی برابر ۰/۳۹۴ و سطح معنی‌داری آن برابر ۰/۰۱۹ شده است. که با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۵ این رابطه معنی‌دار است و نشان می‌دهد که هر چه درآمد بیشتر شود میزان رضایت از زندگی نیز بیشتر می‌شود. بنابراین فرضیه فوق یعنی، بین درآمد و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد، تأیید می‌شود.

پ- رابطه بین عوامل اجتماعی و میزان رضایت از زندگی

۱- بین نوع مسکن و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

با توجه به اینکه متغیرهای فرضیه فوق در سطح فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی این فرضیه استفاده شده است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۸): رابطه بین نوع مسکن و میزان رضایت از زندگی

میزان رضایت از زندگی		متغیرها
ضریب پیرسون	سطح معنی‌داری	
۰/۲۲۶	۰/۰۵۲	نوع مسکن

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر مسکن و میزان رضایت از زندگی برابر ۰/۲۲۶ و سطح معنی‌داری آن برابر ۰/۰۵۲ شده است. که با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۵ این رابطه معنی‌دار نمی‌شود پس تأیید نمی‌شود.

۲- بین نوع محله و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

رابطه موجود در بین متغیرهای فرضیه فوق مدعی تفاوت بین نوع محله و میزان رضایت از زندگی است که خروجی آن در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول (۹): رابطه بین نوع شغل و میزان رضایت از زندگی

متغیر	درجه آزادی بین گروهی	درجه آزادی درون گروهی	F	سطح معنی‌داری
نوع محله	۶	۲۹۳	۱/۷۳۴	۰/۰۷۱

با توجه به اطلاعات جدول فوق، مقدار $F_{(6, 293)} = 1/734$ و سطح معنی‌داری $\text{sig} = 0/071$ می‌باشد، لذا تفاوت معنی‌داری بین نوع محله و میزان رضایت از زندگی وجود ندارد بنابراین فرضیه فوق یعنی رابطه بین نوع محله و میزان رضایت از زندگی تأیید نمی‌شود.

۳- بین امکانات محله و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

رابطه موجود مدعی تفاوت بین امکانات مختلف در محله و میزان رضایت از زندگی است. لذا برای بررسی درستی یا نادرستی این فرضیه با توجه به چند سطحی بودن متغیر امکانات محله (آموزشی، بهداشتی، تفریحی و...) از آزمون تحلیل واریانس استفاده شده است.

جدول (۱۰): رابطه بین امکانات محله و میزان رضایت از زندگی

متغیر	سطوح متغیر	درجه آزادی بین گروهی	درجه آزادی درون گروهی	F	سطح معنی داری
امکانات محله	آموزشی	۵	۲۹۳	-۲/۲۸۳	۰/۰۴۸
	بهداشتی				
	درمانی				
	تفریحی				

با توجه به اطلاعات جدول فوق، مقدار $F_{(۵, ۲۹۳)} = -۲/۲۸۳$ و سطح معنی داری $\text{sig} = ۰/۰۴۸$ می باشد، لذا تفاوت معنی داری بین امکانات محله و میزان رضایت از زندگی وجود دارد بطوریکه هر چه امکانات محله بیشتر باشد می رود رضایت از زندگی هم بیشتر می شود. بنابراین فرضیه فوق یعنی رابطه بین امکانات محله و میزان رضایت از زندگی تأیید می شود.

۴- بین امنیت و آرامش در محله و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد.

جدول (۱۱): رابطه بین امنیت و آرامش و میزان رضایت از زندگی

متغیرها	میزان رضایت از زندگی	
	ضریب پیرسون	سطح معنی داری
امنیت و آرامش	۰/۲۱۲	۰/۰۵۹

همانگونه که در جدول ملاحظه می شود ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر امنیت و آرامش و میزان رضایت از زندگی برابر ۰/۲۱۲ و سطح معنی داری آن برابر ۰/۰۵۹ شده است. که با توجه به سطح معنی داری ۰/۰۵ این رابطه معنی دار نمی باشد. در نتیجه فرضیه فوق یعنی، بین امنیت و آرامش و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود ندارد، تأیید نمی شود.

۵- اقدامات شهرداری در رضایت از زندگی موثر می باشد.

برای این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود که در جدول زیر نمایش داده شده است:

جدول (۱۲): رابطه بین اقدامات شهرداری و میزان رضایت از زندگی

متغیرها	میزان رضایت از زندگی	
	ضریب پیرسون	سطح معنی داری
اقدامات شهرداری	۰/۲۱۹	۰/۰۴۶

با توجه به جدول فوق ملاحظه می شود که ضریب همبستگی پیرسون برای اقدامات شهرداری و میزان رضایت از زندگی برابر ۰/۲۱۹ و سطح معنی داری آن برابر ۰/۰۴۶ شده است. که با توجه به سطح معنی داری ۰/۰۵ این رابطه معنی دار است. بنابراین فرضیه فوق یعنی، بین اقدامات شهرداری و میزان رضایت از زندگی رابطه وجود دارد، تأیید می شود.

در مجموع با توجه به نرم افزار استفاده شده برای پاسخ سوالات مهاجرین محدوده مورد مطالعه چند فاکتور از فاکتورهای انتخاب شده تایید و در رضایت مندی از زندگی مهاجرین تاثیر داشته و چند نمونه از فاکتورها مورد تایید قرار نگرفتند، و این بدان منظور نیست که فاکتورهای تایید نشده در رضایت مندی از زندگی تاثیر ندارند بلکه با توجه به پاسخ اکثر مهاجرین، در

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

رضایت مندی از زندگی بعضی از مهاجرین شهرک شهید باهنر تاثیر چندانی ندارند و شاید در محدوده دیگر تاثیر بسیار داشته باشند. در جدول زیر نتایج بدست آمده در مورد فاکتورهای انتخاب شده را مشاهده می کنید.

جدول (۱۳): آزمون فرضیه ها و رابطه بین آنها

فرضیه ها	جواب فرضیه ها
رابطه بین سن و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید می شود
رابطه بین جنس و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید نمی شود
وضعیت تاهل و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید نمی شود
تعداد افراد خانوار و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید می شود
سطح تحصیلات و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید می شود
شغل و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید نمی شود
میزان درآمد و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید می شود
نوع مسکن و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید نمی شود
نوع محله و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید نمی شود
امکانات محله (فضای سبز، درمانی و... تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید می شود
امنیت و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید نمی شود
اقدامات شهرداری و تاثیر آن بر رضایت مندی از زندگی	تایید می شود

همانطور که مشاهده شد با توجه به جدول عواملی همچون سن، تعداد افراد خانوار، سطح تحصیلات، میزان درآمد، امکانات محله و اقدامات شهرداری تایید شده و در رضایت مندی از زندگی مهاجرین ساکن در شهرک شهید باهنر تاثیر داشته و عواملی مانند جنس، وضعیت تاهل افراد، شغل آنها، نوع مسکن، نوع محله و امنیت مورد تایید قرار نگرفته و در رضایت مندی از زندگی مهاجرین تاثیر بسزایی نداشته است.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به اطلاعات پرسشنامه ها از لحاظ سنی افراد پاسخگو در شرایط مطلوبی قرار دارند. بخش قابل توجهی از جمعیت شهرک باهنر را مهاجرین تشکیل می دهند. این افراد بنا به دلایل مختلف نظیر فقر، بیکاری، گرانی مسکن، کمبود امکانات فرهنگی، درمانی، آموزشی و ... به این شهرک نقل مکان کرده اند تا اندکی وضعیت زندگی خود را بهبود بخشند و یا آن را از فروپاشی نجات بخشند. این افراد بعد از خریداری زمینهای ارزان قیمت قولنامه ای، شروع به ساخت منزل به ساده ترین شکل ممکن و مصالح نامرغوب و غیر مقاوم نموده اند. این روند ساخت و ساز باعث بوجود آمدن بافت ریزدانه، غیرمقاوم، دسترسی های محدود در شهرک و از بین رفتن زمین های کشاورزی و تبدیل آن به بافت مسکونی شده است.

همچنین با بالا رفتن جمعیت این شهرک طی سالیان اخیر، نیاز به تاسیسات شهری نظیر آب، برق، گاز و ... روز به روز تشدید شده و باعث افزایش انشعابات غیر مجاز گردیده است که این امر باعث بوجود آمدن خطرات متعدد برای ساکنین و فشار مضاعف و بوجود آمدن خسارات فراوان بر شبکه تاسیساتی شهرک می شود.

نبود نظارت کافی در محدوده حاشیه امنی را برای معتادین و سارقان پدید آورده است و آنان با آسودی خاطر به فعالیت های مخرب خود ادامه می دهند. مهاجران که روزی برای دستیابی به زندگی بهتر به شهرک مراجعه کرده اند امروز در میان انبوهی از مشکلات اقتصادی، اجتماعی، خدماتی و... گریبان گیر هستند و این در حالی است که بسیاری از آنان راه بازگشتی را در برابر خود نمی بینند.

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

پژوهش حاضر بر اساس بعضی از ویژگیهای خود مانند موضوع تحقیق، جامعه مورد مطالعه، روش تحقیق و خصوصاً نتایج بدست آمده دارای جهات کارکردی ویژه ای شده و براساس نتایج حاصله می توان پیشنهادات زیادی در جهت رفع مشکلات مردم منطقه و جلب رضایت مندی آنها از زندگی بعد از مهاجرت ارائه نمود. این پیشنهادات از زمینه های کلی مهاجرت و عواقب آن، میزان رضایت مندی از قلمروهای مختلف زندگی، عوامل موثر بر رضایت مندی از زندگی و رهنمودهایی برای یافتن روش مناسبی برای پیشبرد و تداوم چنین تحقیقاتی خلاصه می شود که در جداول ذیل به مهمترین موارد آن اشاره می شود:

جدول (۱۴): اهداف و راهبردهای کالبدی عملکردی شهرک شهید باهنر

اهداف کلان بهسازی	راهبردهای بهسازی
<p>بهسازی و ساماندهی کالبدی محله</p> <p>دستیابی به سرپناه پایدار</p> <p>استفاده بهینه از فضا</p> <p>سیمای محللهای مطلوب</p> <p>برخورداری از خدمات عمومی شامل فضای سبز، فضای آموزشی، فضاهای فرهنگی، فضاهای بهداشتی درمانی، فضاهای مذهبی</p> <p>برخورداری از تاسیسات و تجهیزات شهری شامل آب، برق، گاز، تلفن و غیره</p> <p>برخورداری از شبکه معابر مطلوب</p> <p>برخورداری از کاربریهای سازگار</p> <p>افزایش نفوذپذیری بافت محله و مناسب سازی تردد پیاده و سواره</p>	<p>مدیریت یکپارچه طرحها و پروژههای مربوط به محل برقراری امنیت اقامت ساکنین</p> <p>جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی</p> <p>ضمانت اجرائی مصوبات ستاد توانمندسازی استان و سایر کمیسیونهای مرتبط با ستاد</p> <p>ارائه تسهیلات و سیاستهای مالی تشویقی برای ارائه دهندگان خدمات عمومی</p> <p>استفاده بهینه از فضاهای خالی درون بافت</p> <p>افزایش تراکم ساختمانی برنامه ریزی کاربری مختلط</p> <p>شناسایی خانوارهای کم درآمد</p> <p>تعریف فرایند مناسب با شرایط اقتصادی کم درآمدها جهت دریافت خدمات از بانکهای عامل</p>

جدول (۱۵): اهداف و راهبردهای اجتماعی شهرک شهید باهنر

اهداف کلان بهسازی	راهبردهای بهسازی
<p>ارتقاء کیفیت زندگی از نظر اجتماعی</p> <p>افزایش سطح سواد</p> <p>افزایش سطح آگاهیها و مهارتهای زندگی</p> <p>بهبود حس امنیت</p> <p>تقویت حس تعلق مکانی ساکنین</p> <p>رونق سرزندگی شادابی و طراوت</p> <p>بهبود جایگاه اجتماعی محله</p> <p>افزایش انگیزه زندگی در محل</p> <p>ایجاد خوشبینی و امید به آینده در مهاجرین</p>	<p>مشارکت مردم اجتماعات محلی و نهادهای غیردولتی</p> <p>نظارت اجتماعی جهت افزایش حس امنیت</p> <p>نهادسازی</p> <p>ظرفیت سازی</p> <p>اعتمادسازی متقابل بخش خصوصی و عمومی در محله NGOs</p> <p>جلب حضور و گسترش فعالیت ایجاد و تقویت همکاری و اعتماد</p> <p>متقابل بین مردم و پایگاههای امنیتی</p> <p>تشکیل نهاد محلی همیاری و بهسازی</p> <p>افزایش خدمات آموزشی و فنی در محله</p>

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

جدول (۱۶): اهداف و راهبردهای اقتصادی شهرک شهید باهنر

اهداف کلان بهسازی	راهبردهای بهسازی
<p>ایجاد رونق و پایداری اقتصادی محله</p> <p>کاهش نرخ بیکاری از طریق ایجاد مشاغل پایدار و مولد</p> <p>افزایش درآمد شاغلان و افزایش پایداری آن</p> <p>افزایش نرخ اشتغال در بین زنان</p> <p>استقرار فعالیتهای جدید اقتصادی در محله</p>	<p>ایجاد مشاغل پایدار و مولد برای جمعیت فعال اقتصادی محله</p> <p>افزایش سطح مهارتها و توانمندی حرفهای شاغلان و نیروی آماده به کار</p> <p>فراهم نمودن زمینه های اشتغال و تولید در داخل محله</p> <p>ایجاد زمینه جمع آوری سرمایههای اندک ساکنین در جهت افزایش میزان تاثیرگذاری</p> <p>افزایش توانمندیهای حرفهای زنان جهت ورود به بازار کار</p> <p>راه اندازی مشاغل و کارگاههای تولیدی که نیاز به سرمایه های کلان ندارد</p> <p>ایجاد صندوق تعاون و اشتغال در محله</p> <p>جمع آوری ایده های خلاقانه و اقتصادی ساکنین و ارائه مشاوره های لازم در جهت پرورش ایده های اولیه</p> <p>ایجاد زمینه های اشتغال در فعالیتهای و خدمات مورد نیاز</p>

جدول (۱۷): اهداف و راهبردهای زیست محیطی شهرک شهید باهنر

اهداف کلان بهسازی	راهبردهای بهسازی
<p>آشنایی ساکنین محله با فرهنگ شهرنشینی</p> <p>بهبود وضعیت زیست محیطی</p>	<p>کنترل بیماریهای واگیر دار نظیر سالک و...</p> <p>جمع آوری منظم زباله ها</p> <p>جلوگیری از تخلیه نخاله های ساختمانی در زمینهای بایر</p> <p>بهسازی مسیل های موجود</p> <p>جمع آوری سگ های ولگرد</p> <p>بهبود شبکه جمع آوری آبهای سطحی</p> <p>ساماندهی فاضلاب های خانگی.</p> <p>جلوگیری از آبیاری زمینهای کشاورزی به وسیله فاضلاب خانگی</p> <p>جلوگیری از چرای بی رویه دامها در مراتع نزدیک منازل مسکونی</p>

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

منابع

- ۱- ازکمپ، استوارت، ۱۳۶۹؛ روانشناسی اجتماعی کاربردی، ترجمه فرهاد ماهر، آستان قدس رضوی
- ۲- ازکیا، مصطفی، ۱۳۷۰؛ مقدمه ای بر جامعه شناسی توسعه روستایی، تهران، انتشارات اطلاعات
- ۳- پاپلی یزدی، محمدحسین، ۱۳۶۶؛ مهاجرت روستایی خراسان، فصل نامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۷، سال ۲، پیاپی ۲۱، انتشارات آستان قدس رضوی
- ۴- پیران، پرویز، ۱۳۶۹؛ در پی تبیین جامعه شناختی طلاق، برخی ملاحظات روش شناسی، مجله رونق، سال اول شماره ۱
- ۵- تقوی، نعمت اله، ۱۳۷۱؛ درآمدی بر مهاجرت های روستا-شهری، تبریز انتشارات ستوده، چاپ اول
- ۶- تودارو، مایکل، ۱۳۶۸؛ توسعه اقتصادی در جهان سوم، ترجمه دکتر غلامعلی فرجادی، سازمان برنامه و بودجه، چاپ چهارم
- ۷- حسامیان، فرخ- اعتماد، گیتی- حائری، محمدرضا، ۱۳۶۳؛ شهرنشینی در ایران، انتشارات آگاه
- ۸- رفیع پور، فرامرز، ۱۳۶۴؛ جامعه روستایی و نیازهای آن، شرکت سهامی انتشار
- ۹- زاهد زاهدانی، سعید، ۱۳۶۹؛ حاشیه نشینی، شیراز، دانشگاه شیراز
- ۱۰- زنجانی، حبیب اله، ۱۳۸۰؛ مهاجرت، شیراز، انتشارات نوید
- ۱۱- زنجانی، حبیب اله، ۱۳۸۳؛ مهاجرت و عوامل زمینه ساز آن در ایران، فصل نامه جغرافیایی سرزمین
- ۱۲- زبیری، کرامت الله، ۱۳۸۰؛ اصول و روشهای برنامه ریزی منطقه ای، انتشارات دانشگاه یزد
- ۱۳- سلطان زاده، حسین، ۱۳۶۷؛ مقدمه ای بر تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، چاپ سپهر
- ۱۴- شکوئی، حسین، ۱۳۵۵؛ حاشیه نشینان تبریز، آذربایجان
- ۱۵- شکوئی حسین، ۱۳۶۵؛ جغرافیایی اجتماعی شهرها اکولوژی اجتماعی شهر، انتشارات جهاد دانشگاهی
- ۱۶- شکوئی، حسین، ۱۳۷۳؛ دیدگاه های نو در جغرافیای شهری (۱)، تهران، انتشارات سمت
- ۱۷- شیخی، محمدتقی، ۱۳۷۲؛ مقدمه ای بر مبانی جمعیت شناسی، نشرسفید
- ۱۸- شیخی، محمدتقی، ۱۳۸۰؛ جمعیت شناسی اقتصادی و اجتماعی، شرکت سهامی انتشار
- ۱۹- شیعه، اسماعیل، ۱۳۸۱؛ مقدمه ای بر برنامه ریزی شهری، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران
- ۲۰- صابری، عطیه السادات، ۱۳۸۹؛ اسکان غیررسمی حاشیه نشینی، انتشارات روزآمد
- ۲۱- طاهرخانی، مهدی، ۱۳۸۰؛ تحلیلی بر عوامل موثر در مهاجرت های روستا-شهری، فصل نامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۶۲، انتشارات آستان قدس رضوی
- ۲۲- طرح جامع مشهد، ۱۳۶۴، مشاورمهرازان، اداره کل مسکن و شهرسازی خراسان
- ۲۳- فروم، اریک، ترجمه اکبر تبریزی، ۱۳۶۸؛ جامعه سالم، تهران، انتشارات بهجت
- ۲۴- فیندلی، سلی، ۱۳۷۲؛ برنامه ریزی مهاجرت های داخلی، ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده، انتشارات نوید
- ۲۵- کرچ، دیوید- کراچفیلد، داس- اجرتون، ال بلاکی، ترجمه محمود سنائی، ۱۳۴۷؛ انتشارات فرانکلین
- ۲۶- گرانبخ، لی جی، ترجمه مسعود رضوی، ۱۳۵۱؛ روانشناسی تربیتی، تهران، انتشارات دهخدا
- ۲۷- گیلبرت، آلن، ۱۳۸۲؛ شهرنشینی در جهان سوم، ترجمه محمدعلی احمدیان و غلام حسین خاوری، مجله علوم انسانی دانشگاه آزاد شماره ۴ مشهد
- ۲۸- لهسایی زاده، عبدالعلی، ۱۳۶۸؛ نظریات مهاجرت، انتشارات نوید
- ۲۹- مازلو، آبراهام اچ، ترجمه احمد رضوی، ۱۳۶۷؛ انگیزش و شخصیت، آستان قدس رضوی
- ۳۰- مرکز آمار ایران، ۱۳۸۵؛ سرشماری عمومی نفوس و مسکن
- ۳۱- مستوفی الممالک، رضا، ۱۳۷۶؛ تحلیلی بر مهاجرت های داخلی و عواقب اقتصادی-اجتماعی آن در کشور، فصل نامه تحقیقات جغرافیایی سال دوازدهم، شماره ۱، پیاپی ۴۴، موسسه پژوهش و مطالعات عاشورا

دوازدهمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست

- ۳۲- مشهدیزاده، ناصر، ۱۳۷۳؛ حاشیه نشینی یک مساله صد مشکل، روزنامه همشهری، دوم دیماه
- ۳۳- مطیعی لنگرودی، سیدحسن، ۱۳۷۳؛ جغرافیای اقتصادی ایران، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد
- ۳۴- مطیعی لنگرودی، سیدحسن، ۱۳۷۳؛ برنامه ریزی روستایی با تاکید بر ایران، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد
- ۳۵- مطیعی لنگرودی، سیدحسن، ۱۳۷۳؛ جغرافیای اقتصادی استان خراسان، انتشارات آستان قدس رضوی
- ۳۶- مطیعی لنگرودی، سیدحسن، ۱۳۷۴؛ جغرافیای اقتصادی ایران، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد
- ۳۷- مقاله هایی درباره مبانی رفتار سازمانی و انگیزش، ۱۳۷۰
- ۳۸- مهدوی، مسعود، ۱۳۷۴؛ جغرافیای روستایی ایران، انتشارات پیام نور
- ۳۹- مهندسین مشاور طرح و آمایش، ررسی کلی و ارزیابی چشم انداز طرح جامع حوزه شمال شرق مشهد، وزارت مسکن و شهرسازی مشهد
- ۴۰- مهندسین مشاور فرهنگ، ۱۳۸۸؛ طرح توسعه و عمران (جامع) کلانشهر مشهد، وزارت مسکن و شهرسازی مشهد
- ۴۱- مهندسین مشاور مهران، ۱۳۷۲؛ طرح جامع مشهد خلاصه گزارش وضع موجود، وزارت مسکن و شهرسازی مشهد
- ۴۲- مهندسان مشاور DHV از هلند، ۱۳۷۶؛ رهنمودهایی برای برنامه ریزی مراکز روستایی، مترجمان: سید ابوطالب فنایی و دیگران، از سلسله انتشارات روستا و توسعه شماره ۱۰
- ۴۳- موسوی، محمد- گنجیان، مهدی، ۱۳۷۹؛ نگاهی به مهاجرت های روستایی در ایران، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی وزارت جهاد کشاورزی
- ۴۴- هادیزاده بزاز، مریم، ۱۳۸۲، حاشیه نشینی و راهکارهای ساماندهی آن در جهان، شهرداری مشهد، نشر تیهو
- ۴۵- هوکر، کریستف، ۱۳۸۰؛ تاریخ مختصر معماری، ترجمه فرهاد گشایش، انتشارات لوتس